

Соціальні відносини

Громадські (соціальні) відносини – це різноманітні форми взаємозалежностей, які виникають при взаємодії людей один з одним.

Особливістю соціальних відносин, що відрізняє їх від міжособистісних та інших видів відносин, є те, що люди постають в них тільки як соціальне «Я», яке не є повним відображенням сутності конкретної людини.

ВИДИ СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН У СУСПІЛЬСТВІ

Соціальні відносини класифікують за такими ознаками:

- за обсягом влади (відносини по горизонталі або вертикалі);**
- щодо володіння і розпорядження власністю (станові, класові);**
- за сферами прояву (економічні, релігійні, моральні, політичні, естетичні, правові, масові, міжособистісні, міжгрупові);**
- по регламентованості (офіційні і неофіційні);**
- по внутрішній соціально-психологічній структурі (когнітивні, комунікативні,).**

Деякі з видів соціальних відносин включають в себе групи підвидів. Наприклад, офіційні та неофіційні відносини можуть бути:

- довгостроковими (друзі чи колеги);**
- короткочасними (випадкові знайомі);**
- функціональними (виконавець і замовник);**
- постійними (сім'я);**
- навчальними;**
- субординаційними (начальство і підлеглі);**
- причинно-наслідковими (жертва і злочинець).**

Соціальний конфлікт

Слово «конфлікт» (від лат. *conflictus*) означає зіткнення (сторін, думок, сил). Поняття соціального конфлікту як зіткнення двох і більше суб'єктів соціального взаємодії широко інтерпретується представниками різних напрямків конфліктологічної парадигми.

На думку Л. Козера, конфлікт є одним із видів соціальної взаємодії, в ході якого відбувається «боротьба за цінності та претензії на статус, владу і ресурси, в ході якої опоненти нейтралізують, завдають шкоди або усувають своїх суперників».

Форма зіткнень — насильницька або ненасильницька — залежить від безлічі факторів, у тому числі і від того, чи є реальні умови і можливості (механізми) ненасильницького розв'язання конфлікту, які цілі переслідують суб'єкти протиборства, якими установками «керуються» конфліктуючі сторони і т. д.

Причини соціальних конфліктів

Найбільш загальними причинами соціальних конфліктів є:

- різне або абсолютно протилежне сприйняття людьми цілей, цінностей, інтересів і поведінки;
- нерівне положення людей у імперативно координованих асоціаціях (одні керують, інші підкоряються);
- розлад між очікуваннями і вчинками людей;
- непорозуміння, логічні помилки і взагалі семантичні труднощі в процесі комунікації;
- недолік і неякісність інформації;
- недосконалість людської психіки, невідповідність між реальністю та уявленнями про неї.

Відомі різні класифікації конфліктів:

1. У відповідності з організацією товариства конфлікти формуються на рівні:

- **індивідів, між ними;**
- **груп індивідів;**
- **великих систем (або підсистем);**
- **поділу суспільства на класи і верстви;**
- **суспільства в цілому;**
- **на регіональному або глобальному рівнях.**

2. У соціальній психології існує багатоваріантна типологія конфлікту в залежності від тих критеріїв, які беруться за основу, тобто конфлікт може бути:

- внутриличностним (між спорідненими симпатіями і почуттям службового обов'язку керівника);**
- міжособистісним (між керівником і його заступником, а також між працівниками з приводу розподілу премії та ін);**
- між особистістю та організацією, в яку вона входить;**
- між організаціями чи групами одного або різного статусу.**

3. Можливі й такі класифікації конфліктів:

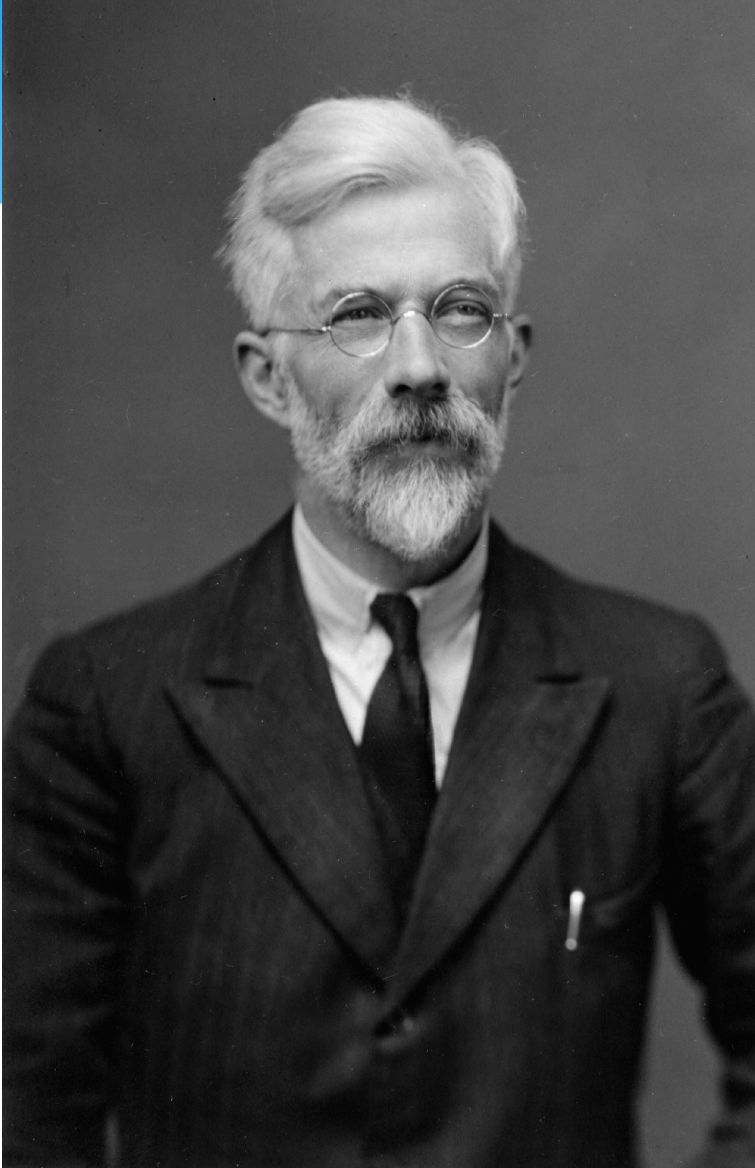
- по горизонталі (між співробітниками, не перебувають у підпорядкуванні один у одного);
- по вертикалі (між людьми, що перебувають у підпорядкуванні один у одного);
- змішані (в яких представлені і ті і інші).

№	Тип	Визначальні характеристики
1	Конфлікти інтересів	Характеризуються дійсним переплетенням інтересів чи зобов'язань.
2	Вимушені конфлікти	Навмисно створювані конфлікти для досягнення інших, ніж проголошені, цілей.
3	Помилково співвіднесені	Заплутані невідповідністю характеристик поведінки учасників, змісту і причин
4	Ілюзорні конфлікти	Засновані на неправильному сприйнятті або нерозуміння.
5	Заміщені конфлікти	В них антагонізм спрямований на особистість або міркування, відмінні від дійсно скривджених учасників або реальних тем.
6	Експресивні конфлікти	Характеризуються бажанням висловити ворожість, антагонізм.

**Американський
дослідник М. Дойч
(M. Deutsch) також
виділяє шість типів
конфлікту:**

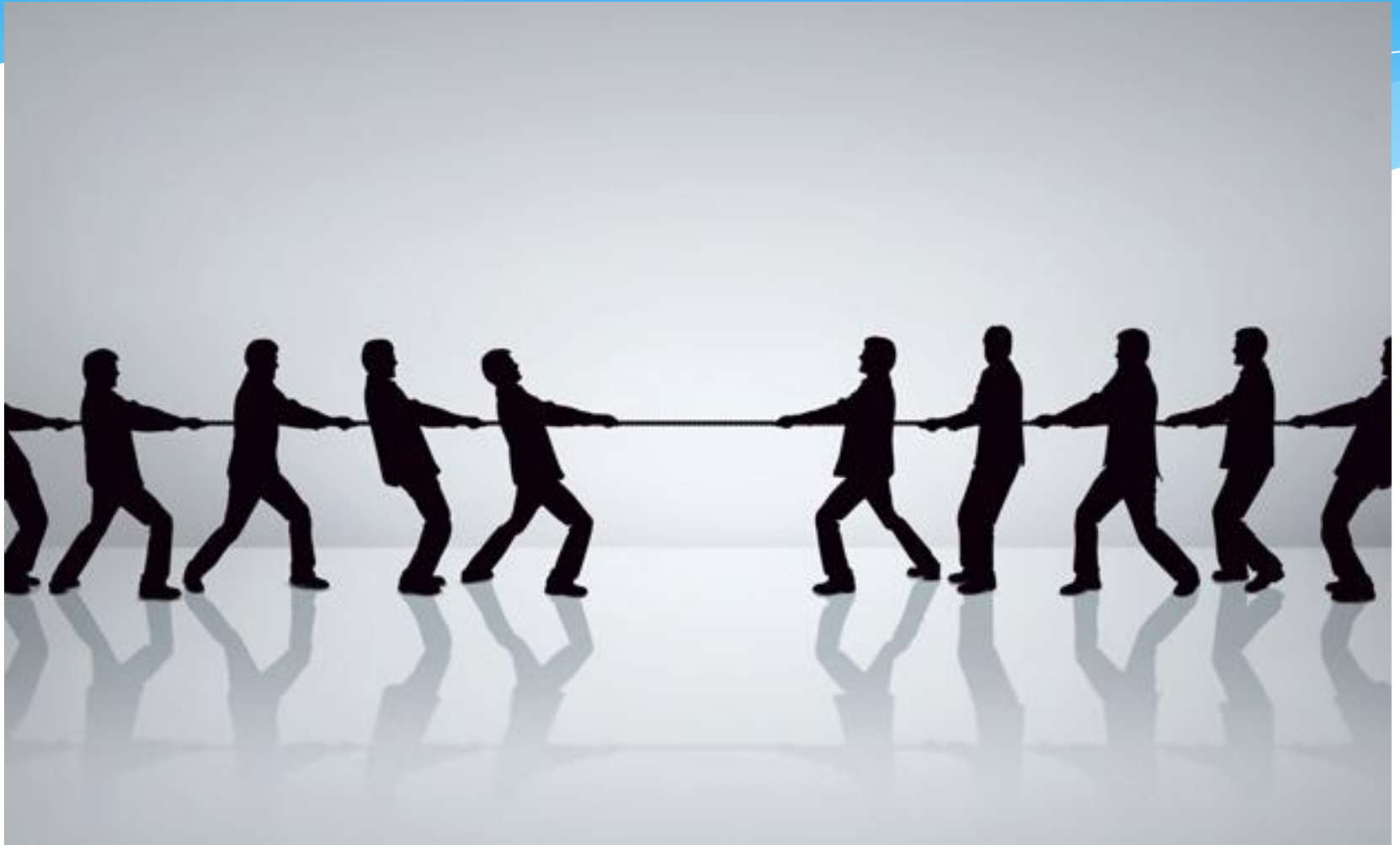
Рональд Фішер

Джозеф Хаймс (J. S. Himes)
запропонував свою типологію
соціальних конфліктів,
основним критерієм якої є
широта залучених мас і ступінь
впливу на суспільство:

Теорія соціального конфлікту

Соціальний конфлікт — це відкрите протиборство, зіткнення двох і більше суб'єктів (сторін) соціальної взаємодії, причинами якого є несумісні потреби, інтереси і цінності.

Соціально-психологічний конфлікт

Внутрішньоособистісний конфлікт має місце тоді, коли відсутня згода між різними психологічними факторами внутрішнього світу особистості: потребами, мотивами, цінностями, почуттями і т. д. Такі конфлікти, пов'язані з роботою в організації, можуть приймати різні форми, проте найчастіше це рольовий конфлікт, коли різні ролі людини пред'являють до нього різні вимоги. Наприклад, будучи хорошим сім'янином (роль батька, матері, дружини, чоловіка тощо), людина повинна вечори проводити вдома, а становище керівника може зобов'язувати його затримуватися на роботі. Тут причина конфлікту — незгодженість особистих потреб і вимог виробництва.

Міжособистісний конфлікт — це найпоширеніший тип конфлікту. В організаціях він проявляється по-різному. Однак причина конфлікту — це не тільки відмінності в характерах, поглядах, манері поведінки людей (тобто суб'єктивні причини), найчастіше в основі таких конфліктів лежать об'єктивні причини. Найчастіше це боротьба за обмежені ресурси (матеріальні засоби, обладнання, виробничі площі, робочу силу тощо). Кожен вважає, що в ресурсах потребує саме він, а не хтось інший. Конфлікти виникають між керівником і підлеглим, наприклад, коли підлеглий переконаний, що керівник пред'являє до нього непомірні вимоги, а керівник вважає, що підлеглий не бажає працювати в повну силу.

Міжгруповий конфлікт — це конфлікт між формальними і (або) неформальними групами, з яких складається організація. Наприклад, між адміністрацією і рядовими працівниками, між працівниками різних підрозділів, між адміністрацією і профспілкою.

Конфліктогенез — це процес виникнення і розвитку сучасних конфліктних форм суспільства, що накладають відбиток, а нерідко прямо детермінуючих спрямованість і зміст еволюції в цілому. Конфліктогенез являє собою неперервний діалектичний процес зародження, розвитку і модернізації існуючої соціальної реальності через своє ядро – конфлікт.

Дякуємо за увагу!